

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 580/2012-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť RNDr. M. M., Z., zastúpeného advokátom JUDr. R. M., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13 CoPr/6/2012-267 zo 16. júla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť RNDr. M. M. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. októbra 2012 doručená sťažnosť RNDr. M. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie

svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 CoPr/6/2012-267 zo 16. júla 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že «Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 13 CoPr/6/2012-267 zo dňa 16. 7. 2012 bol zrušený rozsudok Okresného súdu Zvolen č. k. 9 Cpr/1/20U-220 zo dňa 15. 3. 2012, ako aj opravné uznesenie Okresného súdu Zvolen č. k. 9 Cpr/1/2011-231 zo dňa 25. 4. 2012 a vec bola vrátená Okresnému súdu Zvolen na ďalšie konanie.

Prvostupňový súd zrušeným rozsudkom rozhodol tak, že výpoveď odporcu Gymnázia... daná navrhovateľovi RNDr. M. M. dňa 20. 4. 2011 je neplatná.

Súčasne bol odporca zaviazaný zaplatiť navrhovateľovi 4.328,465 EUR titulom náhrady mzdy za obdobie od 1. 8. 2011 do 31. 1. 2012 spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,5 % ročne zo sumy 721,41 EUR od 1. 10. 2011 do zaplatenia, spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,5 % ročne zo sumy 721,41 EUR od 1. 11. 2011 do zaplatenia, spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,25 % ročne zo sumy 721,41 EUR od 1. 12. 2011 do zaplatenia, spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 721,41 EUR od 1. 1. 2012 do zaplatenia a trovy konania v sume 2 394,38 EUR na účet právneho zástupcu navrhovateľa. Vo zvyšnej časti bol návrh zamietnutý pričom odporca bol ďalej zaviazaný zaplatiť súdny poplatok v sume 359,20 EUR.

Neskôr vydal prvostupňový súd opravné uznesenie, kde v časti o trovách konania opravil výrok, ktorý má znieť: „... trovy konania vo výške 2 394,38 EUR na účet právneho zástupcu navrhovateľa...“».

Pokiaľ ide o skutkový stav, sťažovateľ uviedol, že rozsudkom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) č. k. 9 Cpr/1/2011-220 z 15. marca 2012 (ďalej aj „prvostupňový rozsudok“) bolo určené, že výpoveď, ktorá mu bola daná (doručená) jeho zamestnávateľom 20. apríla 2011, je neplatná. Malo ísť o výpoveď podľa § 63 ods. 1

Zákonníka práce, t. j. sťažovateľ sa mal stať na základe rozhodnutia zamestnávateľa nadbytočným.

Ako dôvod neplatnosti výpovede kvalifikoval okresný súd skutočnosť, že nenastali preukázateľné účinky jej doručenia, čo zakladá jej neplatnosť podľa druhej vety § 61 ods. 1 Zákonníka práce. Sťažovateľ poukazuje na to, že svedecké výpovede štatutárnej zástupkyne odporcu a v priebehu dokazovania pred okresným súdom vypočutých svedkov si vzájomne odporovali, pričom ako príklad uvádza rozpor vo výpovediach svedkov, pokiaľ ide o spísanie záznamu o doručovaní výpovede, keďže svedkovia odlišne vypovedali, kedy a za koho prítomnosti sa záznam mal spísať a podpísať. Za najdôležitejší dôkaz o absencii účinkov doručenia výpovede považuje sťažovateľ skutočnosť, ktorú potvrdili vypočutí svedkovia, ale tiež štatutárna zástupkyňa odporcu, „*a to, že na záver pohovoru navrhovateľ (t. j. sťažovateľ, pozn.) výslovne požadoval prevziať výpoveď. Štatutárna zástupkyňa, ako aj menovaní svedkovia potvrdili, že navrhovateľovi odmietli výpoveď na záver pohovoru odovzdať.*“.

Sťažovateľ ďalej polemizuje s výpoveďou štatutárnej zástupkyne odporcu spochybňujúc jej tvrdenia, pokiaľ ide o okolnosti, za ktorých malo dôjsť k prevzatiu výpovede.

Právna argumentácia sťažovateľa je založená v prvom rade na tvrdení, že krajský súd zrušením prvostupňového rozsudku a vrátením veci okresnému súdu na ďalšie konanie porušil § 221 ods. 1 písm. h) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), pretože tri podmienky, ktorých kumulatívne splnenie je nevyhnutné na to, aby tak mohol urobiť, neboli v danej veci dodržané. Sťažovateľ podrobne odôvodňuje, prečo z jeho pohľadu nebola naplnená ani jedna z podmienok na rozhodnutie odvolacieho súdu podľa označeného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Navyše, krajský súd podľa sťažovateľa zrušil prvostupňový rozsudok bez toho, aby dôvod jeho zrušenia akokoľvek odôvodnil.

V nadväznosti na to je sťažovateľ presvedčený, „*že zrušenie prvostupňového rozsudku bez naplnenia zákonného dôvodu a bez náležitého odôvodnenia splnenia*

podmienok na takýto postup vykazuje znaky svojvoľného rozhodnutia. Krajský súd v Banskej Bystrici tak konal v rozpore s ústavným imperatívom konať na základe ústavy, v jej medziach, v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 ústavy), čím zasiahol“ do jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Za ďalší dôvod opodstatnenosti svojej sťažnosti považuje sťažovateľ porušenie § 221 ods. 1 OSP, k čomu malo dôjsť tým, že krajský súd sa na rámec odvolacích dôvodov zaoberal *„existenciou ďalších výpovedí“*. Táto skutočnosť je podľa sťažovateľa pre konanie *„významná z dôvodu, že po rozhodnutí odvolacieho súdu je prvostupňový súd podľa § 226 OSP viazaný právnym názorom odvolacieho súdu“*.

Za pochybenie krajského súdu pokladá sťažovateľ v tejto súvislosti to, že *„oboznámenie odporcu s výpoveďou zo dňa 20. 4. 2011, teda list zo dňa 9. 6. 2011 vrátane prílohy nesprávne posúdil ako doručenie údajnej novej výpovede“*.

Krajský súd mal napokon porušiť § 213 OSP, a tým aj v petite sťažnosti označené práva sťažovateľa tým, že *„dospel k rozdielnym skutkovým zisteniam než súd prvého stupňa bez toho, aby sám vykonal dokazovanie, resp. dokazovanie opakoval alebo doplnil a umožnil účastníkovi konania realizáciu jeho procesných práv“*.

S poukazom na uvedenú argumentáciu považuje sťažovateľ napadnuté uznesenie za arbitrárne, vychádzajúce *„z nesprávnych právnych záverov odvolacieho súdu a z rozsiahleho porušenia procesných práv účastníka konania, v dôsledku čoho bolo priamo porušené právo sťažovateľa na súdnu ochranu, ako aj zásady spravodlivého súdneho procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 36 ods. 1 Listiny“*.

Pokiaľ ide o povinnosť vyčerpania opravných prostriedkov a iných právnych prostriedkov nápravy pred podaním sťažnosti ústavnému súdu podľa § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), sťažovateľ zastáva názor, „že nápravu napadnutého súdneho rozhodnutia nemožno účinne dosiahnuť iným právnym prostriedkom, nakoľko ide o právoplatné rozhodnutie súdu“.

Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd uvádza v napadnutom rozhodnutí „právne názory a mení skutkové posúdenia vecí, procesne neprípustným spôsobom, pričom prvostupňový súd je takýmto právnym názorom aj v rozsahu nového skutkového posúdenia viazaný v zmysle § 226 OSP. Z uvedeného je zrejmé, že ďalej v konaní pred súdom prvého stupňa nie je možné uvedené procesné vady odvolacieho konania a nesprávne právne závery z nich vzniknuté odstrániť., pričom prvostupňový súd bude musieť v intenciách napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu rozhodnúť. Prípadné potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu na nový rozsudok prvého stupňa (vydaného v dôsledku oktrojovaného odlišného právneho názoru) však nebude pripúšťať dovolanie nesprávne právne posúdenie vecí. Je teda zrejmé, že vec je tak naliehavá, nakoľko v ďalšom konaní tieto procesné vady nebudú môcť byť napravené žiadnym riadnym, dokonca ani obvyklým mimoriadnym opravným prostriedkom.“.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd pri predbežnom prerokovaní prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci samej rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné práva RNDr. M. M. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 13 CoPr/6/2012-267 zo dňa 16. 7. 2012 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 13 CoPr/6/2012-267 zo dňa 16. 7. 2012 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

3. RNDr. M. M. sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 323,50 EUR, ktorú je Krajský súd v Banskej Bystrici povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu .JUDr. R. M., advokáta, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd preto ešte predtým, než pristúpi k vecnému posúdeniu sťažnosti, je povinný skúmať jednak to, či spĺňa všetky zákonom ustanovené náležitosti, ale aj to, či sú vôbec dané podmienky na jej prerokovanie vyžadované zákonom o ústavnom súde.

Podstatou sťažnosti sú námietky založené na tvrdení sťažovateľa o „*rozsiahlom porušení jeho procesných práv*“ ako účastníka konania „*o určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a zaplatenie náhrady mzdy*“ napadnutým uznesením krajského súdu, v dôsledku čoho mali byť porušené aj jeho v petite sťažnosti označené práva.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05).

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých postupy a rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Judikatúra ústavného súdu stabilne zdôrazňuje, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy vecí nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých

orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Podľa právneho názoru ústavného súdu preto nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom v danej veci nahradzoval ústavný súd svojim vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľov až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (IV. ÚS 322/09).

Ústavný súd pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002), vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru) je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). Pokiaľ ide o spravodlivosť civilného konania podľa kritérií zakotvených v § 46 a nasl. ústavy, resp. v čl. 6 dohovoru, túto, ako už bolo uvedené, ústavný súd v rámci konania o sťažnosti zásadne posudzuje ako celok, t. j. až po právoplatnom skončení konania, teda zásadne preskúmava len právoplatné

rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo.

Úlohou ústavného súdu nie je totiž náprava prípadných pochybení všeobecných súdov v neskočených (prebiehajúcich) konaniach, ale ústavný súd je zásadne povolaný posudzovať až z komplexných hľadísk po právoplatnom skončení veci, či konanie ako celok a jeho výsledok sú ústavne udržateľné. Na tom nič nemení ani skutočnosť, že v ďalšom priebehu konania bude musieť byť rešpektovaný právny názor vyslovený v namietanom uznesení krajského súdu.

Iba za predpokladu, že sťažovateľ využil všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo základnej slobody a nebol s ich uplatnením úspešný, môže predložiť sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy pre namietané porušenie základného práva alebo slobody ústavnému súdu. K tomu treba dodať, že sťažovateľ nemá podľa ústavy a zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľom ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí [čl. 142 ods. 1 ústavy a § 1 a 7 OSP (IV. ÚS 195/2010)]. Každý iný postup by neprípustne rozširoval kompetencie ústavného súdu a vo svojom dôsledku by ho staval do pozície ďalšej súdnej (opravnej) inštancie mimoriadnej tým, že by mohla ingerovať do konania, ktoré stále pred všeobecnými súdmi prebieha.

Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z uvedených zásad, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je zároveň to, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé priamo výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť

do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr. O takýto prípad však podľa názoru ústavného súdu vo veci tejto sťažnosti nejde.

Pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti ústavný súd zistil, že poskytnúť ochranu sťažovateľom označeným základným právam na podklade ich možného porušenia z dôvodov uvedených v sťažnosti a posúdenie námietok sťažovateľa formulovaných v jeho sťažnosti bude úlohou všeobecných súdov v ďalších štádiách konania v jeho právnej veci vrátane konania o opravných prostriedkoch, ktoré bude mať k dispozícii. Ústavný súd preto rešpektujúc požiadavku subsidiarity plynúcu z čl. 127 ods. 1 ústavy i svoju doterajšiu rozhodovaciu prax sťažnosť sťažovateľa odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že sťažovateľ má v ďalšom priebehu konania v jeho právnej veci k dispozícii procesné nástroje spôsobilé napraviť namietané pochybenia krajského súdu priamo v rámci tohto konania, ktoré bude pokračovať na základe kasačného rozhodnutia krajského súdu. Zároveň ústavný súd dodáva, že sťažovateľ bude mať možnosť, aby sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prípadne napadol právoplatné rozhodnutie vo veci samej (za splnenia podmienok ustanovených zákonom o ústavnom súde), ktoré bude v jeho veci ešte iba vydané.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľa (bod 2 a 3 petitu sťažnosti).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2012